

جهت اطلاع مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک، موسسات اعتباری غیربانکی و بانک مشترک ایران - ونزوئلا ارسال می‌شود

با سلام؛

احتراماً، همان‌گونه که استحضار دارند؛ به موجب مفاد ماده (۹۸) قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران، عقد مرابحه به مجموعه عقود مذکور در تبصره ذیل ماده (۳) قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره) اضافه شد. بر همین اساس، «دستورالعمل اجرایی عقد مرابحه» نیز پس از تصویب در شورای پول و اعتبار، طی بخشنامه شماره ۹۰/۱۴۱۶۹۶ مورخ ۱۳۹۰/۶/۲۰ و اصلاحیه آن طی بخشنامه شماره ۹۴/۳۴۷۲۷۸ مورخ ۱۳۹۴/۱۱/۲۷، به شبکه بانکی کشور ابلاغ گردید. استحضار دارند عقد مرابحه با توجه به جامعیت کاربرد و قلمرو موضوعی گسترده آن در خصوص کالاها و همچنین خدمات و منافع، روش‌های متنوع بازپرداخت آن شامل نقدی و نسیه اعم از دفعی و اقساطی، از قابلیت وسیع برای برآورده ساختن نیازهای اشخاص اعم از حقیقی و حقوقی و بالاخص بنگاه‌های اقتصادی برخوردار است. در همین رابطه، وفق ماده (۲) دستورالعمل ناظر، مؤسسه اعتباری می‌تواند به منظور رفع نیازهای واحدهای تولیدی، خدماتی و بازرگانی برای تهیه مواد اولیه، لوازم یدکی، ابزار کار، ماشین آلات، تأسیسات، زمین و سایر کالاها و خدمات مورد احتیاج این واحدها و نیز تهیه مسکن، کالا و خدمات مورد نیاز خانوارها، به سفارش و درخواست متقاضی، مبادرت به تهیه و تملک اموال و تدارک خدمات مورد درخواست نموده و سپس آن را در قالب مرابحه به متقاضی واگذار نماید. لذا عقد مرابحه از ظرفیت بالایی برای جایگزینی با عقود همچون مشارکت مدنی، مضاربه، فروش اقساطی، جعاله و استصناع برخوردار بوده و می‌تواند با تأمین اعتبار پروژه‌های تولیدی، در حمایت از بخش حقیقی اقتصاد نقش بسزایی ایفا نماید.

لیکن بررسی‌های انجام‌شده نشان می‌دهد، در طول دهه گذشته که استفاده از عقد مرابحه در شبکه بانکی کشور رایج شده است، کاربرد عقد مرابحه نوعاً منحصر به تأمین مالی مصرف‌کنندگان خرد بوده است. به گونه‌ای که علی‌رغم رشد تسهیلات اعطایی بانک‌ها و موسسات اعتباری غیربانکی در قالب عقد مرابحه طی سال‌های اخیر، از ظرفیت‌های آن برای تأمین مالی پروژه‌های تولیدی و بخش واقعی اقتصاد کمتر استفاده شده است.

لذا با عنایت به مراتب مذکور، استفاده از «مرابحه پروژه‌ای یا اعتبار برای پروژه» که کاربردی نوین از عقد مرابحه است که به صورت گسترده در بانک‌های اسلامی سایر کشورها استفاده می‌شود و همان کارکرد عقد مرابحه در سطح خرد را در ارتباط با طرح‌ها و پروژه‌ها در سطح کلان برعهده دارد، توصیه می‌شود. با توجه به این که، عقد مرابحه نرخ سود ثابت و از پیش تعیین شده دارد، لذا اجرای مرابحه پروژه‌ای برای تأمین مالی طرح‌های اقتصادی، ساده‌تر از اجرای

صحيح عقود مشاركتی از جمله مشاركت مدنی می‌باشد. علاوه بر این، بر خلاف عقود مشاركتی که فقط در صورت اتمام موضوع مشاركت و تحویل آن به مشتری یا در صورت فروش یا واگذاری آن به مشتری در قالب عقد فروش اقساطی، شناسایی درآمد آن امکان‌پذیر است، در تسهیلات مرابحه نقدی، در زمان تحویل کالا یا ارائه خدمت به مشتری و در تسهیلات مرابحه نسبه دفعی، در سررسید تسهیلات و در تسهیلات مرابحه نسبه اقساطی، در سررسید هر قسط، امکان شناسایی درآمد وجود دارد.

در همین راستا، ذیلاً مصوبه جلسه مورخ ۱۴۰۲/۱۰/۲۰ شورای محترم فقهی بانک مرکزی با موضوع «مرابحه پروژه ای به عنوان مدل عملیاتی جدید کاربرد عقد مرابحه در شبکه بانکی کشور» برای استحضار ایفاد می‌گردد:

«فراگیری استفاده از عقد مرابحه جهت تأمین مالی فعالیت‌های اقتصادی (از جمله حوزه تولید یا تجارت)،

موضوع دستورالعمل اجرایی عقد مرابحه و اصلاحات بعدی آن مصوب یک‌هزار و دویست و سیزدهمین

جلسه مورخ ۱۳۹۴/۱۰/۲۹ شورای پول و اعتبار، مورد تأکید قرار گرفت.»

خواهشمنداست دستور فرمایند، مراتب به واحدهای ذی‌ربط در آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی با لحاظ مفاد بخشنامه شماره ۹۶/۱۴۹۱۵۳ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۶ ابلاغ شده و بر حسن اجرای آن نظارت مقتضی به عمل آید و در صورت وجود هرگونه سؤال و ابهام احتمالی، موضوع رأساً از اداره بررسی‌های بانکداری اسلامی و دبیرخانه شورای فقهی بانک مرکزی استعلام گردد. ۶۳۳۸۶۳۰/۰۵۵/ح

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

الهام چیت‌سازان

۳۸۱۶

حمیدرضا غنی‌آبادی

۳۲۱۵-۰۲